

[Aage Fogh.]

er fremhævet, at man skulle forsøge at afskaffe de små landbrug, de såkaldte indeklemt husmænd, enten ved sammenlægning eller ved tillægsjord eller eventuelt ved at overføre dem til gartnerier. Jeg er ganske enig i de betragtninger, men jeg har et par eksempler fra praksis, som det i hvert tilfælde forekommer mig tager sig lidt mærkeligt ud på den baggrund.

Jeg har været ude for for nylig, at en ung gartner, der igennem en årrække havde sparet nogle penge op, så han nu var i stand til at købe et gartneri med statsstøtte, havde aftalt med en ældre husmand, der havde et husmandsbrug på 6 tdr. land, at gartneren skulle overtage jorden og den ældre husmand få lov til at bo i sine bygninger. Landbrugsforpligtelsen skulle altså hæves og jorden overføres til gartneri, og jorden skulle koste 12 000 kr. Alt det lød, syntes jeg, ganske overordentlig fornuftigt. Det var tilmed sådan, at den unge mand sagde til jordlovsudvalget: jeg har i og for sig ikke brug for mere end de 4 tdr. land, og jeg vil gerne indgå på den forpligtelse, hvis jordlovsudvalget en dag skulle få brug for de 2 tdr. land som tillægsjord, at så kan det få den til rådighed, og jeg skal selvfølgelig ikke tjene på det.

Det videre forløb af sagen blev imidlertid, at da sagen kom for jordlovsudvalget, sagde udvalget: det her ser fornuftigt ud, det kan rimeligvis realiseres; men det er i hvert fald først og fremmest en betingelse, at vi i jordlovsudvalget tjener 3 000 kr. på den handel. Den jord, den unge mand selv havde købt og aftalt prisen på, 12 000 kr., kunne muligvis overføres på den betingelse, at jordlovsudvalget fik en prisforhøjelse på 25 pct. Det forekommer mig at være et mærkeligt grundlag at fremme den udvikling på, som vi vistnok alle sammen er enige om at vi har interesse i at gennemføre.

Jeg vil gerne spørge den højtærede landbrugsminister, om vi tør regne med, at der vil ske en ændring i denne administration i den kommende tid, når de ændringer, vi her debatterer, gennemføres.

Et andet spørgsmål, jeg gerne vil rette til den højtærede minister — også på grundlag af indhøstede erfaringer — vedrører den regel, der benyttes for opsigelse

af lån, når en køber melder sig og vil overtage et husmandsbrug og køberen ikke råder over andre penge end dem, han selv har tjent som landbrugsmedarbejder gennem en årrække. Jeg har også et par helt bestemte eksempler at henvise til her; jeg skal ikke trætte med det nu, men blot sige, at det forekommer mig helt urimeligt, at en ung mand, der ikke har forsynet sig på anden måde end ved at have arbejdet ved landbruget som medarbejder måske 10 år længere, end han normalt ville, har lagt forholdsvis mange penge til side og møder med nogle og tyve tusinde kroner, får den besked fra amtskommissionen, at han er for velhavende. Og når han derefter køber et bestående statshusmandsbrug, opsiges man lånene, både Marshalllånet og de lån, der er givet af staten, og som kan opsiges.

Jeg regner med, at det også er en af de ting, der vil blive lempet, når de lovforslag, vi her behandler, er gennemført.

Endelig vil jeg gerne have lov at nævne et par forhold, som måske i nogen grad kan tages som kritik af jordlovsudvalget. Der er visse ting, der synes at sige mig, at jordlovsudvalget ved sin administration giver for ringe en støtte til de statshusmænd, der i mange tilfælde skal købe, og navnlig hvis statshusmændene køber i fællesskab og er relativt afhængige eller gennem en årrække, kan jeg sige, har været vant til at være afhængige af sælgeren.

Jeg tænker her på alle disse lejehusmænd, der i de senere år har overtaget deres brug og ofte har klaret det en bloc. Det er helt urimeligt, synes jeg, at man klarer det på den måde, at godsejeren engagerer en sagfører af højeste kvalitet som rådgiver, medens den enkelte husmand i virkeligheden stilles alene over for godsejeren og højesteressagføreren. Jeg har set resultater, som i hvert fald på mig har virket sindsoprivende, idet helt urimelige fordringer er blevet gennemført over for lejehusmændene til fordel for godsejerne.

Når der nu i forslaget er indført et ord som kapitaliseringsværdien, vil jeg gerne spørge den højtærede minister: hvad forstår man ved det? Da vi i sin tid skulle have kapitaliseret en værdi ovre på Langeland — der var nedsat en kommission til det, og der mødte en højesteressagfører fra Køben-